Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

15.5.2023

Lakivaliokunta

lav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto asiassa: U 32/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta (täydentävä jatkokirjelmä UJ */2023 vp)

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa 17.5.2023 pidettävään istuntoonsa koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta.

Yleistä

Euroopan komissio on 8.3.2022 tehnyt ehdotuksen (COM(2022) 105 lopullinen) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta. Ehdotusta on käsitelty Ranskan, Tšekin ja Ruotsin puheenjohtajakausilla neuvoston rikosoikeustyöryhmässä maaliskuusta 2022 lähtien.

Lausuttavana oleva eduskuntakirjelmä täydentää valtioneuvoston kantoja etenkin niiden säädösten osalta, joihin eduskunta aiemmin on kiinnittänyt huomiota

Sisäministeriön poliisiosaston lausunto asiassa

Aiemman lausuntonsa mukaisesti sisäministeriö suhtautuu Valtioneuvoston kannassa mainitulla tavalla direktiiviehdotuksen tavoitteisiin lähtökohtaisesti myönteisesti. Sisäministeriön poliisiosasto pitää erittäin tärkeänä tukea

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	 Kirkkokatu 12 Helsinki	 0295 480 171 +358 295 480 171	 09 160 44635 +358 9 160 44635	 kirjaamo.sm@govsec.fi www.intermin.fi

kaikkia sellaisia toimia, joilla ennalta estetään ja torjutaan tehokkaasti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä lähisuhdeväkivaltaa.

Poliisiosasto yhtyy jatkokirjeessä esitettyyn näkemykseen siitä, että suomen tavoitteita ja esille tuomia kantoja on huomioitu neuvotteluissa ja sitä kautta monessa direktiivin artiklassa on voitu säilyttää ainakin jossain määrin kansallista liikkumavaraa. Esimerkkinä voidaan mainita direktiivin kriminalisointeja koskevat säännökset (6-10 art.), jotka eivät myöskään poliisiosaston näkemyksen mukaan ole keskeisiltä osiltaan ristiriidassa rikoslain säännösten kanssa.

Direktiiviehdotuksessa uhrien oikeuksia ja uhrien tukemista koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkiin naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan uhreihin riippumatta heidän sukupuolestaan. Näin ollen ehdotus ei sulje pois esimerkiksi muunsukupuolisten henkilöiden mahdollisuutta hyötyä uhrien oikeuksista, mikäli he joutuvat esimerkiksi lähisuhdeväkivallan uhreiksi. Poliisiosasto pitää tätä kannatettavana.

Poliisiosasto on jo aiemmassa lausunnossaan (Sisäministeriön lausunto 14.1.2021 asiassa U 32/2022 vp) todennut suhtautuvansa myönteisesti direktiiviehdotuksen 18 artiklassa esitettyyn uhrin suojelutarpeen arviointiin, mutta on samalla suhtautunut varauksella siihen, missä laajuudessa artiklan mukainen suojelutarpeen arvioiminen on mahdollista toteuttaa. Poliisiosasto toteaa uudelleen, että uhrin suojelutarpeen kehittäminen 18 artiklan hengessä on kannatettavaa. Kuten nyt lausuttavana olevasta täydentävästä kirjeestä voidaan todeta, on direktiivin 18 artiklan mukaista uhrin suojelutarpeiden tarvetta koskevaa arviointia neuvotteluiden aikana rajoitettu soveltamisalaltaan tarkoituksenmukaisuusperusteisesti ja menettelyä joustavoitettu. Poliisiosasto toteaa edelleen, että soveltamisalan rajoittamisesta huolimatta mahdollinen moniammatillinen arviointimalli vaatii toteuttamista varten tarvittavat taloudelliset- ja henkilöstöresurssit poliisihallinnon lisäksi myös jokaisen muun arvioinnissa mukana olevan toimijan osalta. Resurssitarvetta määrittää lopulta pitkälle se, kuinka monta viranomaistahoa toimintaan suomessa osallistuu ja minkälaiseksi kansallinen suojelutarpeen arvioimisen malli käytännössä muotoutuisi.

Direktiiviehdotuksessa uhrin määritelmä kattaisi myös sellaiset lapset, joille on aiheutunut haittaa nähtyään lähisuhdeväkivaltaa. Poliisiosasto yhtyy jatkokirjelmässä esitettyyn kantaan, jonka mukaan uhrin määritelmän laajentaminen sanotulla tavalla saattaa johtaa kansallisen lainsäädännön perusratkaisujen muuttamiseen tavalla, jota ei voida pitää täysin tarkoituksenmukaisena. Nykykäytännön mukaan väkivaltaa nähnyt lapsi on esitutkinnassa osaisena asiassa asemassa muu, mikäli väkivalta ei ole kohdistunut häneen. Edelleen nykykäytännön mukaisesti uhriksi ja asianomistajaksi esitutkinnassa rikosasiaan kirjataan se henkilö, keneen väkivalta on kohdistunut. Sinällään jo nykyisellään myös lähisuhdeväkivaltaa nähneen lapsen etu ja turvallisuus huomioidaan esitutkintaviranomaisen toimesta lähisuhdeväkivaltatapauksissa lastensuojeluviranomaiselle tehdyllä lastensuojeluilmoituksella ja sitä kautta mahdollisilla lastensuojelun toimilla.

Muilta osin poliisiosastolla ei ole lausuttavaa.

Poliisitarkastaja Arto Hietanen

Jakelu Eduskunta, Lakivaliokunta

Tiedoksi Krista Mikkonen
Akseli Koskela
Katarine Lindstedt
Jaana Söderman
Tiina Landström
Tomi Vuori
kvy.sm@govsec.fi